

Dos dirhems encunyats a Madinat Mayurqa*

MIQUEL BARCELÓ

Dirhem encunyat a nom d'Abd Allah al-Murtada (468-486/1076-1093).

480/1087-88

↓ ↓ Ø 2.3 cm. - 2.2 cm.; p. 5.767 grs.

Area 1

الممرتضى

لا اله الا الله

(و) حده لا شريك له

عبد الله

Orla: بسم الله ضرب رقة سنة ثمانين و اربع

* Es troben a la col·lecció del Sr. Joan Cerdà (q.e.p.d.), de Felanitx, Mallorca, avui custodiada per la Sra. Magdalena Cerdà que, amablement, em va deixar examinar les peces.

Area 2

ابن

الامام عبد الله

امير المؤمنين

(اغلب)

Orla: محمد رسول الله ارسله بالهدى كله

Campaner,¹ lam. I, 3 i p. 50; Vives,² 1353; Prieto Vives,³ 218 a; Miles,⁴ lam. VII, 292.

No es coneixen peces encunyades en data anterior a 480/1087-88. De fet els exemplars d'aquest any fins ara catalogats no passen, que jo sàpigue, de nou; la major part d'ells pertanyen a les colleccions de *The American Numismatic Society* i de *The Hispanic Society of America*.⁵ És probable que una gran part de les peces, sino totes, provinguin de la troballa de Binisaid (Menorca).⁶ Però això està per aclarir.⁷ Tampoc hi ha explicacions gaire convincentes per l'absència de monedes encunyades a nom d'al-Murtada entre 468/1075-76 i 480/1087-88⁸ ni per l'aparent coexistència d'encunyacions en el 484/1091-1092 i 485/1092-93 entre al-Murtada i el seu successor Mubasir b. Sulayman.⁹

Aprofitant que degut als dos forats practicats a la peça¹⁰ aquesta deixava de tenir valor metrofògic es va realitzar la prova del pes específic sobre 0,002 grs. de pols llimat a les parets convexes d'aquests forats;¹¹ el resultat va ser el següent: Arg-85'2 %, Cu-14'2 %. És sorprenentment alt comparat amb les lleis que es coneixen de la segona meitat del s. v/xi —entre 73 % i 37 %—.¹²

* * *

1. A. CAMPANER, *Numismática Balear*, Palma, 1879.

2. A. VIVES y ESCUDERO, *Monedas de las dinastías arábigo-españolas*, Madrid, 1893.

3. A. PRIETO y VIVES, *Los reyes de Taifas*, Madrid, 1926.

4. G. C. MILES, *Coins of the Spanish Muluk al-Tawa'if*, New York, 1954.

5. MILES, núms. 292, 293, 294, 295, 296 i 297.

6. CAMPANER, *Numismática...* pp. 255-258.

7. L'inventari i catalogació de les monedes musulmanes del Museu Arqueològic de Menorca no està fet. Podria ser que s'hi trobés una part fonamental del tresor de Binisaid que servís de base per a la seva reconstrucció. Hi ha tanmateix una part dispersa, difícil d'avaluar. Hi ha una peça del 484/1091-92 a Berlin catalogada per H. NÜTZEL (*Katalog der Orientalischen Münzen*, I, Berlin, 1902, n.º 548), però són les colleccions catalogades per MILES, amb 29 exemplars entre el 480/1087-1088 i 486/1093, on sembla que va anar a parar una part considerable de les monedes, algunes via justament de Campaner.

8. G. ROSSELLÓ BORDOY proposa la hipòtesi que al-Murtada fos wali del rei de Dènia fins al 480/1087-1088 data en la qual s'independitzaria; així doncs no hi hauria d'haver encunyacions d'al-Murtada abans del 480/1087-1088 (*L'Islam a les Illes Balears*, Palma de Mallorca, 1968, pp. 49-53).

9. El problema va ser primerament exposat per CAMPANER a *Numismática...* p. 54, i a *Bosquejo histórico de la dominación islamita en las Islas Baleares*, Palma, 1888, pp. 92-93. G. ROSSELLÓ BORDOY recull el problema a *L'Islam...*, pp. 52-53.

10. Aquests forats dobles apareixen sovint en els dirhem(s) des l'època d'Abd al-Rahman III intensificant-se, però, la pràctica ben entrat ja el segle iv/x sense que s'hagi trobat, per ara, cap explicació convincent (G. C. MILES, *The coinage of the Umayyads of Spain*, New York, 1950, pp. 94-95). Dels dirhem(s) d'al-Murtada catalogats per Miles presenten aquesta peculiaritat els núms. 294, 296, 301, 302, 307, 310 i 319.

11. Va fer l'anàlisi el professor G. OBRADOR ARNAU, de l'Institut Nacional d'Ensenyament Mitjà «Verge de Sant Salvador», de Felanitx (Mallorca).

12. G. C. MILES, *The coinage of the Umayyads...*, pp. 92-93, i A. M. WATSON, «Back to gold and silver» a *The Economic History Review*, 2on series, XX, 1 (1967), p. 3.

Dirhem encunyat a nom de Mubasir b. Sulayman (486-508/1093-1115).

494/1100-01

↓→ Ø 2.1 cm; 1.9 cm; p. 3.364

Area 1

مبشیر بن
لا اله الا الله
محمد رسول الله
(سليمان)

Orla: بسم الله سنة اربع و تسعين و اربع

Area 2

ناصر
الامام عبد الله
امير المومنين
الدولة

Orla: محمد رسول و دين

Campaner, p. 53; Codera,¹³ lám. XIX, n.º 8; Vives, n.º 1.368; Prieto Vives, n.º 219 f; Miles, n.º 325.

El cos més important de monedes de Mubasir també procedeix sens dubte del tresor de Binisaid on hi ha exemplars datats entre 484/1091-92 i 507/1113-14.¹⁴

La prova de pes específic, assumint una composició idèntica de metalls, va donar el següent resultat: Arg. 68'2, Cu. 31'0. Es tracta d'una llei més congruent amb el que sembla haver estat la tendència general a la segona meitat del s. v/xi.

13. F. CODERA, *Tratado de numismática árabe-española*, Madrid, 1879, p. 178.

14. A. CAMPANER, *Numismática...*, p. 256. Naturalment els exemplars de 484/1081-1092 i 485/1092-1093 són molt discutibles pel que fa a la data. També hi ha buits cronològics en el nostre coneixement de l'activitat encunyadora de Mubasir (anys 486, 489, 491, 492, 493, 495, 496, 498 i 500).